

Een veiligheidscoördinator geeft schoolveiligheid vorm

Veiligheid heeft zich de afgelopen jaren als een belangrijk thema binnen onderwijsinstellingen ontwikkeld. Om schoolveiligheid vorm te geven stellen steeds meer scholen een veiligheidscoördinator aan. In dit informatieblad leest u meer over de functie en taken van de veiligheidscoördinator en de rol van de veiligheidscoördinator bij een integrale aanpak van schoolveiligheid.

Veiligheidsbeleid

De overheid noemt een integraal en samenhangend veiligheidsbeleid als een belangrijke doelstelling binnen het onderwijs. Belangrijk is dat veiligheid een eigen plaats krijgt in het schoolbeleid. Onder het algemeen veiligheidsbeleid vallen enerzijds voorzieningen om de fysieke veiligheid van leden van de schoolgemeenschap te waarborgen en anderzijds maatregelen om leerlingen en personeel te beschermen tegen sociale onveiligheid.

- Fysieke veiligheid: risico-inventarisatie op gebouw(en) en technische voorzieningen, ontruimingsplan, bedrijfshulpverlening, cameratoezicht, et cetera.
- Sociale veiligheid: beleid tegen agressie en geweld, anti-pestprotocol, omgangsregels voor personeel en leerlingen, regels voor gebruik van internet en telefoon (sms'en), sociale competenties, incidentenregistratie, vertrouwenspersoon, klachtencommissie, et cetera.

Om het veiligheidsbeleid efficiënt te kunnen uitvoeren is een schoolveiligheidsplan nodig. Scholen moeten op grond van Artikel 3 uit de *Arbeidsomstandighedenwet* (Arbowet) beschikken over een veiligheidsplan. In dit plan staan concrete en heldere afspraken over preventieve maatregelen, scholing van medewerkers, de schoolregels en protocollen e.d. Ook geeft dit plan de sancties aan bij het overtreden hiervan.

Arbeidsomstandighedenwet

Artikel 1

3.e. In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder: psychosociale arbeidsbelasting: de factoren direct of indirect onderscheid met inbegrip van seksuele intimidatie, agressie en geweld, pesten en werkdruk, in de arbeidssituatie die stress teweeg brengen.

Artikel 3

2. De werkgever voert, binnen het algemeen arbeidsomstandighedenbeleid, een beleid gericht op voorkoming en indien dat niet mogelijk is beperking van psychosociale arbeidsbelasting.

Meer informatie

- [Artikel 1 en 3 van de Arbowet](#)
- [Arbocatalogus-PO en Arbomeester](#)
- [Arbocatalogus-VO](#)

Artikel 1 en 3 uit de *Arbowet* en cao-afspraken verplichten scholen voor basis- en voortgezet onderwijs om leerlingen en personeel te beschermen tegen discriminatie, seksuele intimidatie, agressie, geweld en pesten. Dit om een onveilig werk- en schoolklimaat te voorkomen. Ook zijn scholen verplicht het veiligheidsbeleid van de school te vermelden in de schoolgids. Belangrijk is dat veiligheid zo een eigen plaats krijgt in het schoolbeleid.

Een veiligheidscoördinator is belast met veiligheidszaken in de school. Ook met zaken die op het terrein liggen van de sociale veiligheid en die niet rechtstreeks voortvloeien uit de Arbowet.

Veiligheid: verschillende facetten

Veiligheid op school bestaat uit verschillende facetten waar verschillende functionarissen voor verantwoordelijk kunnen zijn:

- Fysieke veiligheid: gericht op het beperken van fysieke schade voor leerlingen en personeel. Functionarissen op dit gebied zijn: arbocoördinator, veiligheidscoördinator, preventie-medewerkers en bedrijfshulpverleners.
- Sociale veiligheid: gericht op een veilig schoolklimaat en correcte omgangsvormen voor leerlingen, personeel en ouders. Functionarissen op dit terrein zijn: veiligheidscoördinatoren, vertrouwenspersonen, intermediairs agressie en geweld.
- Maatschappelijke veiligheid: signaleren en begeleiden van risicoleerlingen naar expertinstellingen in geval van opvoedingsproblemen, criminaliteit, radicalisering, et cetera. Functionarissen op dit terrein zijn: mentoren, leerlingbegeleiders in samenwerking met het zorgadviesteam en de partners in de veiligheidsketen: jeugdzorg en politie. Zie www.nji.nl.

De veiligheidscoördinator als spin in het web

Voor een goed veiligheidsbeleid bestaat geen algemeen recept. Van belang is dat een veiligheidsbeleid past bij de cultuur van de onderwijsinstelling. Daar komt een veiligheidscoördinator goed bij van pas. De veiligheidscoördinator is de contactpersoon van de school voor de politie, voor andere scholen en het voor eigen personeel. De coördinator bemiddelt bijvoorbeeld bij ruzietjes en/of ziet erop toe dat leerlingen én personeel de regels uit het schoolveiligheidsplan naleven. Scholen die echt werk willen maken van een integraal schoolveiligheidsbeleid doen er, gezien de veelheid aan zaken en taken op veiligheidsgebied, goed aan om een veiligheidscoördinator aan te stellen. Een veiligheidscoördinator is een door de werkgever aangewezen en gefaciliteerde medewerker in de school, verantwoordelijk voor veiligheidszaken in de school. Tot de basistaken van de veiligheidscoördinator behoren onder meer:

Taken veiligheidscoördinator

- Opstellen en actualiseren van het veiligheidsplan.
- Uitvoeren van arbomaatregelen.
- Opstellen risico-inventarisatie en -evaluatie.
- Opstellen en actualiseren van het anti-agressiebeleid.
- Inventariseren van de veiligheidsbeleving binnen de school door middel van enquêtes.
- Opstellen van calamiteitendraaiboek.
- Registreren van ongelukken en incidenten.
- Afsluiten van een veiligheidsconvenant met politie.
- Opstellen van regels voor het sociale verkeer op school.
- Veiligheidsonderwerpen agenderen zoals: cyberpesten, agressieve ouders, et cetera.
- Het opstellen van veiligheidsverslagen.
- In jaarverslagen beleidsadvisering aan het management, op basis van incidentenregistratie, enquête veiligheidsbeleving op school, et cetera.
- Organiseren van voorlichting en cursussen.
- Overleggen met partners in de veiligheidsketen intern en extern.
- Netwerken met collega-veiligheidscoördinatoren.

Het betekent dus niet dat de veiligheidscoördinator al deze taken zelf moet uitvoeren. Hij of zij zet activiteiten in werking, betreft de juiste personen bij de uitvoering, is aanspreekpunt, maar kan ook anderen aanspreken op hun verantwoordelijkheden. De veiligheidscoördinator fungeert zo als een spin in het web.

Volop in ontwikkeling

Er zijn in de schoolpraktijk grote verschillen in de invulling van functie en taken van de veiligheidscoördinator. Deze verschillen zijn afhankelijk van de persoon bij wie de functie wordt ingehangen. Meestal is de veiligheidscoördinator een medewerker die een leidinggevende functie heeft maar soms kan een conciërge deze functie vervullen.

Een veiligheidscoördinator die conciërge is, vult zijn veiligheidsfunctie anders in dan een adjunct-directeur die ook het veiligheidscoördinatorschap in zijn takenpakket heeft. De eerste zal eerder praktisch handelen en vechtende kinderen uit elkaar halen, terwijl de tweede het beleidsmatige aspect zoals het schoolveiligheidsplan meer aandacht zal geven.

De functie en de profielschets van de veiligheidscoördinator zijn nog volop in ontwikkeling. In het AOb-stappenplan **Je staat er niet alleen voor** is de volgende functieomschrijving van de veiligheidscoördinator opgenomen:

Een veiligheidscoördinator is een vrijgestelde medewerker in de school, verantwoordelijk voor veiligheidszaken in de school, meestal meer in het bijzonder voor de sociale veiligheid. De veiligheidscoördinator organiseert voorlichting, cursussen, trainingen en overleggen. Deze persoon is door zijn positie, ervaring en opleiding de aangewezen persoon om de orde en de rust in de school te bevorderen, en daartoe maatregelen te nemen.

Onderzoek (2007) van voormalig VIOS (*Veilig in en om school*, Amsterdam) laat ook zien dat er grote verschillen zijn tussen de veiligheidscoördinatoren op de diverse scholen in hun taakopvatting. Het onderzoek toont aan dat er meer duidelijkheid over de taak van de veiligheidscoördinator is gewenst.

De functie veiligheidscoördinator wordt niet op iedere school zo genoemd. Er zijn onderwijsinstellingen waar een preventiemedewerker of een arbocoördinator actief is, met een coördinerende functie inzake veiligheid. Sommige scholen kennen hiervoor 'gebouwhoofden'.

Scholing

Ook de scholingsmogelijkheden voor veiligheidscoördinatoren zijn, gezien de profielen, functie en taken, nog volop in ontwikkeling. Een aantal organisaties biedt scholingsmogelijkheden voor veiligheidscoördinatoren aan.

Onderwijscentrum VU

Het Onderwijscentrum VU organiseert jaarlijks de studiedag **Veiligheidscoördinator in het voortgezet onderwijs** waarbij veel praktische tips en nuttige handvatten aangereikt worden. Doel is het veiligheidsdenken een impuls te geven en bij te dragen aan het vorm en inhoud geven van het totale veiligheidsbeleid voor de eigen school, met als spin in het web de veiligheidscoördinator.

Centrum voor nascholing Amsterdam (CNA)

CNA biedt de **Opleiding veiligheidscoördinator** aan. Leerkrachten, schoolleiders en veiligheidscoördinatoren die belast zijn met de veiligheid in de school kunnen een intensieve training volgen.

Vervangingsfonds

Vervangingsfonds verzorgt de cursus **Preventiemedewerker primair onderwijs**. De doelgroep bestaat uit preventiemedewerkers en medewerkers met preventietaken. Deelnemers krijgen inzicht in de belangrijkste arbo risico's in het onderwijs en de taken, bevoegdheden en vaardigheden van een preventiemedewerker.

Het Vervangingsfonds biedt ook gratis de cursus **Intermediair agressie en geweld** aan. De cursus is ontwikkeld naar aanleiding van afspraken in het arbo-plusconvenant *Re-integratie, verzuimbeleid en agressie en geweld*. Het Vervangingsfonds benadrukt dat het belangrijk is om in de hele schoolorganisatie aandacht te hebben voor agressie en geweld. Zo kunnen incidenten worden voorkomen. Onderzoek van de Arbeidsinspectie toont aan dat agressie en geweld kunnen leiden tot meer ziekteverzuim.

Meer informatie

Centrum School en Veiligheid heeft **scholingsaanbod** voor de veiligheidscoördinator in kaart gebracht.

Tools

Om het sociale veiligheidsbeleid vorm te geven zijn er onder andere de volgende handboeken, stappenplannen en tools beschikbaar:

Scholen voor primair en voortgezet onderwijs kunnen gebruik maken van de aanpak en het **Handboek Veilig Rond en In School** (VRIS). In een aantal overzichtelijke stappen geeft de school samen met de belangrijkste partners (bijvoorbeeld externe partijen als gemeente, politie en jeugdzorg) de veiligheid eenvoudig en blijvend vorm.

Het Kenniscentrum van Consument en Veiligheid biedt basisscholen informatie en ondersteuning met de methodiek **Veiligheid op de basisschool** (methode uit 2001, geupdate met cd-rom). Het Vervangingsfonds biedt diverse instrumenten inzake **Risico Inventarisatie & Evaluatie**. Handboek Veilig Rond en In School(VRIS) po en vo

De **VO Veiligheidsmanager** is een instrument op internet voor fysieke en sociale veiligheid. Het helpt scholen in het voortgezet onderwijs bij het opzetten van beleid en de praktische uitvoering daarvan. Het programma bevat onder andere een registratiesysteem en een automatisch te genereren schoolveiligheidsplan.

Je staat er niet alleen voor. Met deze AOb-brochure voor het basis en voortgezet onderwijs kan de school een eigen schoolveiligheids- en stappenplan samenstellen.

Beleid agressie en geweld. Dit hand- en werkboek van het Vervangingsfonds voor schooldirecties in het basisonderwijs bevat onder meer een stappenplan voor de formulering van een beleidsplan en suggesties voor voorlichting aan het personeel. Het resultaat is een (sociaal) veiligheidsplan voor de school.

Voorbeeldbeleidsplan agressie en geweld. Het Vervangingsfonds heeft een voorbeeldbeleidsplan agressie, geweld en seksuele intimidatie ontwikkeld. Scholen uit het basisonderwijs kunnen zelf beslissen welke onderdelen ze opnemen en welke onderdelen de school verder wenst uit te werken. Het beleidsplan kan ook (aangepast) gebruikt worden voor het voortgezet onderwijs.

www.agressiegeweldbijonderwijspersoneel.nl. Op deze website van het Vervangingsfonds kan een school inventariseren in welke mate het personeel wordt geconfronteerd met agressie, geweld, ongewenste seksuele intimiteiten en discriminatie.

Meer informatie

Centrum School en Veiligheid brengt regelmatig informatiebladen uit over aspecten van sociale veiligheid op school en over actuele onderwerpen. Voor de functie van veiligheidscoördinator bieden de volgende informatiebladen heldere informatie en houvast:

- **Veiligheid in soorten en maten** (versie po).
- **Veiligheid in soorten en maten** (versie vo).
- **Veilig omdat het moet.** Wet- en regelgeving rondom sociale schoolveiligheid.
- **Veiligheidsplan verplicht!** (versie po).
- **Veiligheidsplan verplicht!** (versie vo).
- **Meten is weten.** Incidentenregistratie en veiligheidsbeleid.
- **Geweld, melden of niet?** Handleiding rond melden van geweld.
- **Politie als partner in schoolveiligheid.**

Meer informatiebladen ter ondersteuning van het sociaal veiligheidsbeleid zoals bijvoorbeeld over agressie, geweld, pesten, gedragsregels, et cetera vindt u op de **CSV website**.